

विद्या भवन बालिका विद्यापीठ लखीसराय

वर्ग दशम् विषय संस्कृत विषयशिक्षक श्यामउदय सिंह

ता: 20-05-2021 (एन.सी.ई.आर.टी. पर आधारित)

पाठ :द्वितीयः पाठनाम् बुद्धिर्बलवती सदा

1. (अ) पाठात् चित्वा पर्यायपदं लिखत-

- i. वनम् - _____
- ii. शृगालः - _____
- iii. शीघ्रम् - _____
- iv. पत्नी - _____
- v. गच्छसि - _____

उत्तराणि-

- vi. वनम् - काननम्
- vii. शृगालः - जम्बुकः
- viii. शीघ्रम् - सत्वरम्
- ix. पत्नी - भार्या
- x. गच्छसि - यासि

(आ) पाठात् चित्वा विपरीतार्थकं पदं लिखत-

- xi. प्रथमः - _____
- xii. उक्त्वा - _____
- xiii. अधुना - _____
- xiv. अवेला - _____
- xv. बुद्धिहीन - _____

उत्तराणि-

- xvi. प्रथमः - द्वितीयः

- xvii. उक्त्वा - श्रुत्वा
 xviii. अधुना - तदा
 xix. अवला - वेला
 xx. बुद्धिहीना - बुद्धिमती

2. (अ) प्रकृतिप्रत्ययविभागं कुरुत-

- i. चलितः - _____
 ii. नष्टः - _____
 iii. आवेदितः - _____
 iv. दृष्टः - _____
 v. गतः - _____
 vi. हतः - _____
 vii. पठितः - _____
 viii. लब्धः - _____

उत्तराणि-

		उपसर्ग	+	प्रकृतिः (धातु)	+	प्रत्ययः
i.	चलितः	-		चल्	+	क्त
ii.	नष्टः	-		नश्	+	क्त
iii.	आवेदितः	-	आ	विद्	+	क्त
iv.	दृष्टः	-		दृश	+	क्त
v.	हतः	-		हन	+	क्त
vi.	पठितः	-		पठ	+	क्त
vii.	लब्धः	-		लभ्	+	क्त

(आ) उदाहरणमनुसृत्य कर्तरि प्रथमा विभक्तेः क्रियायाञ्च 'क्तवतु' प्रत्ययस्य प्रयोगं कृत्वा वाच्यपरिवर्तनं कुरुत-

यथा-तया अहं हन्तुम् आरब्धः- सा मां हन्तुम् आरब्धवती।

- ix. मया पुस्तकम् पठितम्।
- x. रामेण भोजनं कृतम्।
- xi. सीतया लेखः लिखितः।
- xii. अश्वेन तृणं भुक्तम्।
- xiii. त्वया चित्रं दृष्टम्।

उत्तराणि-

- xiv. अहम् पुस्तकम् पठितवान्।
- xv. रामः भोजनं कृतवान्।
- xvi. सीता लेखं लिखितवती।
- xvii. अश्वः तृणं भुक्तवान्।
- xviii. त्वम् चित्रं दृष्टवान्।